

Nieuwsbrief CO₂-Prestatieladder

Nummer 30 september 2021

Deze nieuwsbrief is geschreven als intern document voor de medewerkers van de gemeente Harderwijk.

In mei 2019 ontving de gemeentelijke organisatie Harderwijk het certificaat van de CO₂-Prestatieladder voor niveau 3. (Ook wel 'trede 3' genoemd.) Dit certificaat geeft aan dat wij ons inzetten om de CO₂-uitstoot inzichtelijk te maken en te verlagen. In deze halfjaarlijkse nieuwsbrief vind je updates over genomen duurzaamheidsmaatregelen en inzicht in de huidige CO₂-uitstoot (2021). Ook vind je achtergrondinformatie over de CO₂-prestatieladder, doelstellingen en te nemen maatregelen.

Resultaten van het afgelopen half jaar

Cursus Duurzaam Rijden

Op initiatief van Domein Ruimte (Duurzaamheid) heeft de Harderwijk Academie een cursus Duurzaam Rijden laten verzorgen door Soma bedrijfsopleidingen. Zo'n 45 medewerkers van het onderhoudsbedrijf hebben de cursus gevolgd. In een dag werden zij zich meer bewust van de impact van rijgedrag op de CO₂-uitstoot. Dit wordt ook wel 'het nieuwe rijden' genoemd. Door bijvoorbeeld in lage toeren te rijden, langzaam op te trekken en regelmatig de bandenspanning te controleren, rij je zuiniger en stoot je minder CO₂ uit.

Cursus Duurzaam Rijden; De theorie (links) gelijk in de praktijk brengen (rechts).

Minder smeermiddelen door gebruik accugereedschap groenploeg

Nadat vorig jaar de medewerkers van de begraafplaatsen zijn gaan werken met accugereedschap is nu ook de groenploeg voorzien van nieuw gereedschap. De groenploeg werkt nu met heggenscharen, bosmaaiers, een kantensnijder en een gazonmaaier op accu's. Dit leidt tot minder gebruik van mengsmering, een mengsel van benzine en olie, en wordt minder CO₂ wordt uitgestoten. Voor sommige klussen die om extra power vragen blijven een paar oude bladblazers en een oude bosmaaier paraat.

Nieuw accugereedschap; Links: Voorman van de groenploeg Rudie van de Berg met de leverancier. Rechts: Voorbeelden van de oplaadbare accu's.

Meer duurzame wissels

De gemeente investeert steeds vaker in duurzame voertuigen en werkmaterieel. Zo 'wisselen' we naar een lagere uitstoot. Naast het gereedschap voor de groenploeg is er nog meer vervangen:

- • Van een minigraver op diesel, naar een volledig elektrische minigraver.
- • Van twee oude heftrucks op gas, naar één volledig elektrische.
- • Van een werktuig op benzine op de begraafplaats, naar een volledig elektrisch werktuig.

Volg en deel duurzaamheid op Hi5

Om medewerkers op de hoogte te houden van de ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid is er de Hi5 pagina 'Duurzaamheid Harderwijk'. Word lid van deze pagina en deel jouw initiatieven of ideeën!

De CO₂-uitstoot van het eerste half jaar in 2021

Twee keer per jaar monitoren we de CO₂-uitstoot door het opstellen van een CO₂-voetafdruk. Deze voetafdruk laat zien hoeveel energie we verbruiken en hoeveel CO₂ we uitstoten. Zoals in onderstaande tabel is te zien, heeft de gemeentelijk organisatie 826,8 ton CO₂ uitgestoten in het eerste half jaar van 2021.

Een belangrijk verschil in vergelijking met de cijfers van het eerste half jaar van 2020, is dat we voor 2021 óók het woon-werk verkeer met het OV hebben meegenomen. Daarnaast valt op dat het gasverbruik dit jaar hoger uitviel. Dit komt onder andere door de strenge winter in de eerste paar maanden van dit jaar.

Voor meer achtergrondinformatie over de prestatieladder, zie pagina 5.

	2020-1	2021-1
	Ton CO ₂	Ton CO ₂
Scope 1		
Gasverbruik	481,9	661,4
Brandstof (diesel)	138,6	143,1
Brandstof (benzine)	8,2	6,2
Brandstof (LPG)	0,1	0,3
Brandstof (CNG)	2,5	2,3
Smeermiddelen	2,5	2,4
Propaan*	0,7	0,3
Scope 2		
Elektraverbruik**	-	-
Openbaar vervoer (OV)	0,18	6,49
Zakelijke km privéauto's	8,2	4,4
Totaal	642,9	826,8

*Dit is een schatting op basis van het gebruik van vorig jaar en de huidige stand van de gastank. Het gas wordt gebruikt voor het verwarmen van de bosschuur.

** Het elektriciteitsverbruik wordt groen ingekocht. Hierdoor stoten we geen CO₂ meer uit met ons elektriciteitsverbruik. Dit betekent niet dat we nu onbeperkt elektriciteit kunnen gebruiken. We hebben ook de doelstelling om ons energieverbruik met 2% te verminderen per jaar.

Nieuwe ambities: Niveau 4

Het is nog geen 2,5 jaar geleden dat de gemeentelijke organisatie certificeerde voor niveau 3 op de prestatieladder. In de afgelopen tijd hebben wij veel geleerd over de CO₂-uitstoot en hoe we die kunnen verkleinen. Om ons ook de komende jaren continue te kunnen verbeteren, streven wij naar het behalen van een nog hoger niveau op de ladder. Het doel is om in 2022, als één van de eerste gemeenten in Nederland, niveau 4 te behalen.

Ketens analyseren

Om deze hogere ambitie te behalen zullen we nog meer van onze impact inzichtelijk moeten maken. Een ingewikkelde klus. We gaan onderzoeken welke andere activiteiten van de gemeentelijke

organisatie tot grote impacts leiden in de omgeving: De keten. Dit gaat dan niet om de uitstoot van objecten die in ons eigen beheer of eigendom zijn (zoals ons wagenpark of vastgoed), maar om de zogeheten scope 3 emissies. (Zie meer informatie op pagina 5.) Bijvoorbeeld de uitstoot van beheer dat wij uitbesteden aan een andere partij. Zodra we weten waar de grootste kansen liggen om uitstoot te verminderen, gaan we de voetafdruk van twee hele ketens in kaart brengen. Tot slot stellen we een actieplan op met maatregelen om de uitstoot te verminderen.

Suggesties of vragen?

Heb je vragen en/of ideeën over deze nieuwsbrief of over het reduceren van de CO₂-uitstoot? Mail, bel of bezoek Tom Meuwissen! En meld je aan voor de Hi5 pagina om up-to-date te blijven over alle duurzaamheidsprojecten.

Hoe kan ik mijn CO₂-uitstoot verminderen?

Wil je zelf je CO₂-uitstoot verminderen? Er zijn tal van manieren om dit te doen.

Bedenk voor jezelf welke activiteiten je doet op een dag en wat je daarvoor nodig hebt. Gebruik je zelf direct brandstoffen, zoals met een auto of scooter? En waarvoor gebruik je elektriciteit? En dan zijn er nog al die andere spullen die je gebruikt: voedsel, kleding, technologie etc. Er is energie gebruikt om die te maken en er zal energie worden gebruikt om die als afval te verwerken. Hier alvast enkele tips:

- **Slim vervoer:** Kies ervoor om vaker de fiets te pakken of te lopen. Zo bespaar je brandstof. Lukt dit niet? Kijk dan of je elektrisch kan rijden of kan carpoolen. Ook kan je gebruik maken van openbaar vervoer.
- **Duurzame energie gebruiken en afnemen:** Bekijk hoeveel energie je verbruikt in je eigen huis. Het verwarmen, koelen van je woning en huishoudelijk apparaten verbruiken veel energie. Weet jij waar jouw energieleverancier de energie vandaan haalt? Heb je een slimme meter zodat je meer inzicht krijgt in je verbruik? Er zijn veel maatregelen die je kan nemen in huis om energie te besparen.
- **Kies lokaal:** Koop producten en diensten zoveel mogelijk uit je eigen omgeving. Fruit of eieren uit de supermarkt hebben vaak lange afstanden afgelegd en zijn soms zelfs geïmporteerd uit andere landen. Een lokale groenteboer verkoopt producten uit de eigen streek. Ook zijn er steeds meer boeren die op hun erf zelfgemaakte producten verkopen.
- **Hergebruik van materialen:** Repareren, hergebruiken, afval scheiden en recyclen. Gooi niet zomaar iets weg. Producten hebben een langere levensduur als je de tijd neemt het te repareren. En als je het zelf niet meer kan gebruiken, misschien kan een ander dat nog wel. Maak hiervoor gebruik van je lokale kringloopwinkel.
- **Eetwissels:** Eet minder vlees. Bij de productie van vlees komt veel CO₂ vrij. Kies er vaker voor om gerechten met vlees te vervangen door een gerecht zonder vlees. Of kies een vleesvervanger.

Meer weten over energie besparen en andere duurzame vragen? Bekijk de website van [Loket Veluwe Duurzaam¹](#). Naast handige tips kan je daar een gesprek met een energiecoach aanvragen.

Meer weten over duurzaamheid?

De CO₂-prestatieladder is een middel om ons te helpen in de energietransitie. In juli 2020 is de duurzaamheidsvisie vastgesteld door de gemeenteraad. Dit betekent dat de gemeente zich met meer duurzaamheidsthema's bezighoudt, zoals circulaire economie, biodiversiteit en klimaatadaptatie.

YouTube Gemeente Harderwijk: Wil je meer weten over wat er nu wordt gedaan aan deze onderwerpen? Bekijk het [Filmpje over de duurzaamheidsvisie van Harderwijk²](#), waarin je verschillende duurzame projecten kan zien.

Open Bijeenkomst Klimaatadaptatie: Woensdag 6 oktober 17:00-19:00 wordt een informatiebijeenkomst gehouden in de Stadswinkel (Stadhuis) over klimaatverandering en -adaptatie in Harderwijk. Het is een open inloopbijeenkomst. Iedereen is welkom!

Steenbreek Trofee: Wist je dat het project Steenbreekvirus in Harderwijk op 22 september een trofee heeft gewonnen in de categorie 'burgerinitiatieven'? Stichting Steenbreek stimuleert projecten die bijdragen aan klimaatadaptatie, biodiversiteit en leefbaarheid en reikte de prijs uit. Na het succesvolle gemeentelijke bomenproject en de geveltuintjes in het centrum, raakte inwoner Ingrid Klooster geïnspireerd om mensen uit de straat te helpen met het vergroenen van hun tuin. Dit succes verspreidde zich door haar hele buurt!

Afval Harderwijk: De gemeentelijke ambitie is om in 2022 de hoeveelheid restafval te beperken tot 100kg per persoon per jaar en tot 30kg in 2025. Om dit te bereiken gaan er zaken veranderen. Hoog tijd om met een nieuwe website speciaal over afval alle vragen te beantwoorden. Bezoek de site hier: [Afval Harderwijk³](#).

Achtergrondinformatie

Wat is de CO₂-Prestatieladder?

De CO₂-Prestatieladder is een managementsysteem waarmee een organisatie inzicht verkrijgt in zijn CO₂-uitstoot en concrete maatregelen en doelen opstelt om deze te verminderen. Er zijn 5 niveaus, echter is de stelregel om op niveau 3 te beginnen.

De CO₂-uitstoot van de Gemeente Harderwijk wordt op basis van de volgende zaken geïnventariseerd:

- Wagenpark
- Openbare verlichting
- Vastgoed
- Gemeentelijke huisvesting

---

¹ www.veluweduurzaam.nl

² YouTube-kanaal Gemeente Harderwijk: www.youtube.com/watch?v=XnFVRBrwU_k

³ www.afvalharderwijk.nl

Naast het verkrijgen van inzicht en het stellen van doelen, is communicatie een belangrijk onderdeel. Niet alleen naar buiten toe, maar ook voor de bewustwording onder de collega's en wat zij kunnen bijdragen om de CO₂-uitstoot te verminderen. Ideeën zijn dus altijd welkom!

Voetafdruk/Footprint

Op pagina 3 heb je kunnen lezen over de CO₂-voetafdruk. We berekenen elk halfjaar hoeveel CO₂ we verbruiken en uitstoten en maken dat overzichtelijk in een zogeheten voetafdruk. Hierbij maken we onderscheid in drie typen uitstoot, ook wel de 'scopes' genoemd:

- **Scope 1 – Gassen, brandstoffen en smeermiddelen:** De eerste scope gaat over alle CO₂ die direct door onze eigen bronnen worden uitgestoten. Voor onze voetafdruk is dit het gasverbruik in gebouwen (vooral voor verwarming), de brandstoffen en smeermiddelen voor eigen wagens en andere werktuigen, en het propaangas waarmee de bosschuur wordt verwarmd.
- **Scope 2 – Elektra en gehuurd vervoer:** De tweede scope gaat over CO₂ die we indirect uitstoten. De uitstoot ontstaat dan bij de opwekking van bijvoorbeeld elektriciteit. Als je bijvoorbeeld een lamp aan zet, dan stoot die lamp geen CO₂ uit. Als de lamp grijze stroom gebruikt, vindt die uitstoot plaats bij een elektriciteitscentrale. Als de lamp energie verbruikt dat is opgewekt door bijvoorbeeld windturbines (groene stroom), is er geen CO₂-uitstoot. Voor onze voetafdruk gaat dit over de elektriciteit die wij gebruiken voor het gemeentelijke eigendom (verlichting, gebouwen, cameratoezicht, havens etc.), de indirecte uitstoot door gedeclareerde zakelijke kilometers en gebruik van openbaar vervoer voor zakelijk en woon-werkverkeer. Bij scope 1 gaat het dus ook uitstoot bij verkeer door gemeentelijke voertuigen en bij scope 2 over uitstoot bij voertuigen die niet in eigendom zijn van de gemeente zoals een trein of bus.
- **Scope 3 - Uitstoot elders in de keten:** Scope 3 gaat over uitstoot als gevolg van activiteiten van de gemeente, maar die voortkomen uit bronnen die niet in eigendom of beheer zijn van ons. Als gemeente hebben wij geen directe invloed op die uitstoot. Hieronder valt dus eigenlijk alle uitstoot die niet onder scope 1 en 2 vallen. Denk bijvoorbeeld aan alle bureaus op kantoor en de uitstoot die vrijkwam toen die werden gemaakt. Of de uitstoot bij de verwerker van al ons afval.

Welke maatregelen nemen we om ons doel te halen?

Om onze doelstelling, 80% CO₂-reductie in 2022 ten opzichte van 2017 en jaarlijks ons energieverbruik verlagen met 2%, te behalen zijn of worden de volgende maatregelen genomen:

- Het wagenpark vervangen door elektrische modellen indien mogelijk;
- Het beter isoleren van ons vastgoed;
- Elektrisch (hand)materieel indien mogelijk;
- Openbare verlichting vervangen door LED-verlichting;
- Inrichten van een energiemanagementsysteem;
- Onderzoek uitvoeren om gemeentehuis aardgasvrij te maken;
- Inkopen van 100% Nederlands opgewekte groene stroom. Door deze maatregel stoten we sinds 1 januari 2018 al 68% minder CO₂ uit!

Nieuwe doelstelling

Omdat het al bijna 2022 is, zullen we een nieuwe doelstelling gaan formuleren voor de jaren er na. Zo willen we ons blijven verbeteren.